

Jani Virk

Na meji

Vedel je, da ga bo enkrat doletelo. Dobro je vedel. Žal mu je bilo le, da s seboj ni imel noža ali pištole. Kadar je šel zvečer v mestece, ju je dal skoraj vedno v suknjič, čeprav je imel zato potem včasih s policaji težave. Čez ozko makadamsko cesto, ki je peljala do njegovega posestva, je stal voz, naložen s hlodi, za njim je na cesto zapeljal kombi in prižgal dolge luči. Ustavil je, ni mogel naprej, ni mogel nazaj, vedel je, oni so, njegovi sosede, pet bratov. Odprl je vrata, skočil iz džipa in stekel proti gozdu, med temnimi silhuetami dreves je videl izhod, vendar ga ni bilo. Pred sabo je zaslišal pasji lajež, hip zatem je videl psa, ki se je zagnal proti njemu, s komolcem je zamahnil proti njegovi čeljusti in uspelo mu je izogniti se ugrizu, vendar je zgubil ravnotežje, že med padanjem je zaslišal živčne korake in hip zatem začutil na vratu topo bolečino, "ne po glavi, ne po glavi," se je iz teme izvil glas, ki ga je poznal, zvil se je v klobčič in se valil med brcami in udarci s palico, nekdo ga je s čevljem zadel v obraz, čez ustnice se mu je ulila topla kri, nenadoma ni čutil nobene bolečine več, med valjenjem po tleh mu je uspelo zgrabiti kamen in vstati, zagnal ga je v najbližjega od bratov in zaslišal zamolkel gmotast zvok in boleč krik, potem je tolkel okrog sebe, dokler se ni zgrudil pod udarci in izgubil zavest.

Še ko je negibno ležal na tleh, so brcali vanj in ga mlatili s palicami, dokler ni eden od njih rekel, "najbrž smo ga ubili, nehajmo." V topli spomladanski noči se je slišalo njihovo grgrajoče sopihanje, luna je sijala na negibnega človeka na tleh, zaritega z obrazom v redko travo ob cesti. "Ubili smo ga," je ponovno rekel moški glas in se razlomil v živčen trzajoč smeh, "ubili smo ga, zdaj ima, kar je zaslužil."

Zgrabili so njegovo telo in ga odvedli proti avtu, posadili so ga za volan, njegova glava je udarila ob šipo, zaprl so vrata, zvrnil se je čez sedeže, nekje daleč je zaznal drobno pego zavesti, ki je bila njegova zavest, videl se je, kako leži okrvavljen čez sedeže in kako mu iz ust polzi kri, vdihnil je, skoz gosto lepljivo tekočino je v njegova pljuča prišel tanek piš svežega zraka, slišal je, kako je nekdo odprl prtljažnik njegovega džipa, zaznal je vonj po bencinu in potem vonj po goreči plastiki, iz naslanjala zadnjega sedeža so pokljajoče pognali ognjeni zublji, čez veke mu je prodrla do oči rožnata svetloba, čez spomin mu je šla podoba umirajočega očeta, kako je ležal ukleščen pod

traktor in iz ust hropeče med zadnjimi izdihljaji bljuval kri, "zdaj je konec borbe," si je šepnil čez otekle ustnice, "grem na drugo stran, otekkel bom po strugi življenja in poniknil v zemljo." Zaznal je kovinsko brnjenje motorja, bratje so se odpeljali nazaj po cesti, "psi, premagali so me," je pomislil in vdihnil gost kepast dim, ki ga je dušil, "kmalu bom svetloba ognja, ognjeno zrno v naročju teme, razpustil se bom v zrak, vtrl se bom v vonj smrekovih iglic in perje kavk." Čez oči mu je šla slika njegovega posestva, čreda živali, trop njegovih divjih psov, grobova njegovih staršev na obronku gozda, "vse bo razpadlo," je pomislil, "vse bo prerasel gozd," roko je iztegnil proti vratom in s členki prstov zadel ob šipo, spustil je prste do kljukice za odpiranje vrat, s sredincem in prstancem se je zataknil zanjo, vendar ni imel dovolj moči, da bi odprl, lovil je sapo med lepljivo gmoto krvi in gostega dima, drugo roko je dal pod želodec in se poskušal dvigniti na kolena, dušil se je in v nenadnem hlastanju za življenjem mu je uspelo zbrati toliko moči, da se je s koleni odrinil proti vratom in je s prsti premaknil kljukico za odpiranje, z glavo je butnil ob vrata in potem s telesom zanihal v svežo pomladno noč. S poslednjimi močmi se je skobalil iz avta, padel je na oster cestni pesek in se, potapljač se nazaj v izgubo zavesti, nagonsko odvalil v jarek ob cesti.

V nočno tišino je odjeknila eksplozija in se v odmevu vračala iz membran hribovja, kosi avtomobila so leteli po zraku in v mesčevi svetlobi padali na cesto in drevesa ob njej. Njegovo telo je ob puku trznilo, vendar se ni zbudil iz nezavesti, na boku je ležal v jarku, na lich se mu je strjevala kri, ki mu je prej polzela iz ust, iz arkade mu je čez zaprte veke počasi še vedno drsela topla kri. Ni vedel kje je, ni premišljeval, kdo je, lebdel je v snovi, lažji od vode in težji od zraka, iz ogromnih belih stebrov so se luščile vlaknaste plasti, pršele naokrog in se lepile skupaj v nove stebre, vse je bilo v razpadanju in nastajanju, nikjer ni bilo nobenega živega bitja, povsod so bili le brbotajoči vrtinci življenja brez oblike, kosmi prelivajoče se energije, jasna svetloba nekega bivanja, ki ga ni poznal. Od nekod je zaslišal mamin glas, tiho, nežno prigovarjanje, ki ga ni razumel, božanje njenega glasu, mehko dotikanje njenih ustnic brez oblike, pršenje njene tople, svetle sape brez vonja. Lebdel je lahek in prosojen, vlaknasto belo tkivo med prelivajočimi oblikami, razhajal se je in spajal, vendar je ostal vedno isti, vedno drug in vedno on v raztegljivi in neuničljivi pegi zavesti.

Kombi je vozil po prašni makadamski cesti in poskakoval. Dva od bratov sta imela stolčena obraza, najmlajšemu je kamen preklal ustnico in izbil nekaj zob. Naslonjen na šipo je ječal in sikal skoz otekla usta.

"Počasi bi ga morali mučiti," je rekel.

"Ne," je rekel nekdo drug. "Dovolj je, da smo ga ubili."

"Ne," je rekel nekdo drug, "s kamni bi mu morali izbiti vse zobe in ga potem počasi dotolči."

"Ne," je rekel nekdo drug, "čisto prav smo naredili. Glavno, da je mrtev."

"Ne," je rekel nekdo drug, "ubijati bi ga morali postopoma, kos za kosom, še zdaj bi ga morali mučiti. Prehitro smo opravili z njim. Zdaj je mrtev in ne trpi več, mali pa bo celo življenje prenašal praznino svojih zob."

"On pa bo vse življenje mrtev, to je slabše," je rekel nekdo drug in se grobo pokašljujoče zasmel.

"Kaj bomo rekli doma?" je vprašal nekdo drug.

"Povedali bomo, da se je zaletel v naš voz s hlodi in da se mu je vnel avto," je rekel nekdo drug.

"Ja," je rekel nekdo drug in se raztrgano, težko zasmel, "nismo mi krivi, če se je to zgodilo."

"Ja," je rekel nekdo drug, "nič nismo krivi. Sam je iskal. Predolgo nam je delal težave."

Ko so se s kombijem ustavili pred domačijo, je v kuhinji še vedno gorela luč, čeprav je bila ura že precej čez polnoč. Dva brata sta najmlajšega prijela pod pazduhe in stopili so v hišo. V kuhinji je oče spal v invalidskem vozičku, mama in sestra sta na mizo nosili krožnike. Mama je ob pogledu nanje zastala, opazila je dva okrvavljena obraza.

"Kaj se je zgodilo?" je vprašala.

"Drevo je padlo narobe in ju je zgrabilo," je rekel najstarejši.

"Zakaj ju nisi pripeljal prej?", je vprašala.

"Zgodilo se je na koncu," je odgovoril, "bila je že trda tema, najprej ni bilo videti hudo. Zelela sta, da končamo. Lahko sta še pomagala."

"Potem smo hoteli pogasiti voz," je rekel nekdo drug. "Prišel je sosed in se zaletel vanj."

Oče, starec pri osemdesetih, je z rdečimi očmi, zmedenimi od starosti in spanca, ki ga je pravkar zapustil, zasrepel po prostoru. Vzravnal se je v vozičku, škripanje kovine je šlo rezko po prostoru, vsi so pogledali proti njemu.

"Kaj je bilo z njim?" je hripavo in osorno vrgel proti sinovom.

"Zgorel je," je rekel nekdo.

"Niste pomagali?", je vprašal starec.

"Ne," je rekel najstarejši.

"Tako je prav," je rekel starec, "tako se zgodi tistim, ki se nam postavljajo na pot. Predolgo je trajalo. Zame je prepozno. Vi se veselite."

S krvavo rdečimi očmi je krožil po prostoru, nihče si ni upal z besedami motiti njegovega pogleda. Prezirljivo se je nasmehnil, potem mu je glava omahnila na ramo in nazaj je zaspal.

"Ubili ste ga," je rekla mama, "zakaj mu ne poveste, da ste ga ubili, to bi ga razveselilo."

"Nismo ga ubili, mama," je rekel najstarejši, "lahko bi nas zaprli, če bi ga ubili, saj veš. Sam se je ubil, zgorel je, mi pa mu nismo pomagali, to je vse. Saj sem ti povedal, zaletel se je v naš voz, v naše hlode. Sam je kriv."

"Ja, sam je kriv," je rekel nekdo drug.

Ni jim verjela, sicer pa ji je bilo vseeno. Glavno, da je bil zdaj tudi mladi sosed mrtev in da bo nekaj časa mir.

"Klara, odpelji očeta v posteljo," je rekla proti hčeri, "jaz jim bom postregla."

Hči je sprostila zavoro na vozičku in ga odpeljala iz kuhinje. Oče je smrčal in spuščal zvoke zarjavelega žaginega lista, ki ohlapno in cvileče drsi po mokrem lesu. Klara je sovražila očeta, se ga bala in ga občudovala. Čeprav je bil že pet let priklenjen na voziček, se na kmetiji in v gozdu ni zgodilo nič brez njega. Poznal je vsako drevo, vsako ped zemlje, vsako žival na svoji lastnini. Poznal je ljudi, poznal je svoje sinove, vedel je, da bi v njegovi invalidnosti planili nanj in se ga znebili, če jih ne bi neprestano ustrahoval in držal v šahu z zgodbo o kilogramih zlata. Dvajset let je bil v Avstraliji, vrnil se je pri štiridesetih, si prek oglasa kupil mlado deklino in ji zaplodil šest otrok. Iz Avstralije je prinesel precej prihranjenega denarja, a ga je že zdavnaj vložil v svoje posestvo in nakup okoliške zemlje. Vsi so popustili, trikrat jih je preplačal, če je bilo treba. Le s starim sosedom so bile težave, ni čudno, da ga je pokopal traktor, njegovi sinovi so videli, kako se je traktor prevrnil in ga pokopal pod sabo, in potem so bile težave le še z mladim sosedom in ni čudno, da se je zaletel v skladovnico hlodov, njegovi sinovi so videli, kako se je zaletel v skladovnico hlodov.

"Mislijo, da spim," je zamrmral v polsnu, ko ga je hči vozila iz kuhinje, gosta nikotinasta rjava slina mu je kot psu kapljala iz ust, "tresejo se od strahu, da bi umrl, ne da bi jim povedal, kje ležijo kosi zlata, hijene, iztrgali mi bodo jezik iz ust, ko bom umrl in jim ne bom nič povedal." Nasmehnil se je noter vase, nikjer ni bilo nobenih kosov zlata, čeprav jim je govoril, da jih je pred desetletji prinesel iz Avstralije in jih ima skrite v zaboji nekje na posestvu. Prinesel je le kepo rude, v kateri se je lesketalo nekaj zlata, in ta je nepremično stala na kaminu kot obljuba razkošja in moči, sinovi so ponižno hodili mimo nje in se upogibali očetu, tistemu, ki ve, tistemu, ki jim bo zapustil in jih bo osrečil.

"Zdaj je pot odprta," je v kuhinji rekel najstarejši sin. "Ne bo se nam treba več voziti naokrog."

"Ja," je rekel nekdo drug, "prerezali bomo žice in podrli rampo."

"Postrelili bomo njegove pse," je rekel nekdo drug.

"Ne, zastrupili jih bomo," je rekel nekdo drug.

"Poklali bomo njegove živali in jih prodali," je rekel nekdo drug.

"Zravnali bomo grobova njegovih staršev," je rekel nekdo drug, "nikogar ne bomo več trpeli ob sebi, ne živih ne mrtvih."

Mama jih je s ponosom gledala, svoje sinove. "Kakšni možje so postali," je premišljevala, "kako trdi in pogumni so, a vendar tako mehki do mene in očeta. Bog ve, da niso slabi," je premišljevala, "le življenje je tu gori pri nas trdo. Bog ve, da so v resnici dobri in ponižni, le nekaj vroče očetove krvi imajo v sebi."

"Kaj misliš, oni so ga ubili, a?," je vprašal Klaro, ko ga je pripeljala do postelje. Glavo je imel naslonjeno na rame, kot bi se mu zlomil tilnik, spreletel jo je srh, "spi in govori," jo je prešinilo, "mrtev je in govori."

"Ne vem," je rekla tiho in pomislila na soseda. Sovražila ga je tako kot vsa njena družina, vendar ga je sovražila drugače. Odkar je pred štirimi leti v dolini končala osnovno šolo, ni bila nikoli več sama med tujimi ljudmi. Delala je na kmetiji in se le

tu in tam z brati odpravila po nakupih. Nove obraze je spoznavala predvsem po televiziji, na hiši so imeli tudi satelitsko anteno, velik bel krožnik, in v soboto je ponavadi globoko v noč gledala programe v angleščini, ki je ni skoraj nič razumela. Sveži mrtvec, o katerem je govoril oče, ji je bil domač, pogosto ga je opazovala, njegovo posestvo je bilo niže od njihovega, in čeprav je bil ob potoku, ki je ločeval njihovi posestvi, ozek pas gozda, si lahko z njihovega skednja videl sosedovo posestvo kot na dlani. Dobro je poznala sosedov obraz, čeprav ga nikoli ni videla povsem od blizu, z brati so s skednja pogosto gledali proti njemu skoz daljnogled lovske puške in včasih za šalo ustrelili nad njegovo glavo, v pločevinasto streho njegove hiše ali zadeli kakšno njegovo žival. Tudi sama je kdaj skrivoma zlezla v skedenj in ga opazovala skoz daljnogled, bil je lepše raščten kot njeni bratje in skoraj vedno gladko obrit, kadar je imel na sebi kavbojke z naramnicami in karirasto srajco, jo je s svojim širokim obrazom in močnimi zobmi spominjal na nekega moškega iz televizijske reklame za kavbojke in včasih jo jo po telesu preplavilo lahkoto ščegetanje in roka ji je zdrsela po telesu in se ustavila v mehki, topli gošči pod trebuhom. Ni vedela, ali to lahko počne, pogosto se je potem gnusila sama sebi, sovražila je tistega moškega prek meje, sovražila ga je zato, ker ga je morala sovražiti, vsi v njeni družini so ga sovražili, vendar se ji je včasih zazdelo, da se ji bo ob pogledu nanj vžgala topla goščava pod trebuhom, in temu se ni mogla, temu se ni želela upirati. Kdaj si je šivanje in pletenje nesla gor na skedenj in potem pogledovala tja čez proti njemu in opazovala, kako dela na polju, kako krmi živali in meče svojim divjim psom krvave kose mesa. Videla je tudi, da je včasih med lesene palice razpel platno in ure in ure slikal. To se ji je zdelo smešno, nihče v njeni hiši ni nikoli počel kaj podobnega, skoz daljnogled je opazovala barve na platnu in v sebi čutila ugodje, "lepo je," ji je šlo pogosto čez misli, "smešno, kaj počne ta človek," si je tiho govorila vase. Včasih se je zgodilo, da je kdo od bratov opazil, da je sosed sušeče platno pozabil skriti za hišo, in mu je s svinčenimi streli preluknjal sliko. Vedno se je smejala, ko je zvedela za to, v krvi je imela sovraštvo do lepega sosedu, ki jim je grenil življenje, odkrito sovražila in pritajeno občudovala je to, da se jim upa sam upirati, včasih je v besu nanj, ko jim je preluknjal kangle za mleko, v dolini pretepel kakšnega brata ali kadar so njegovi psi raztrgali kakšno njihovo žival, premišljevala, da mu bo z nohti razpraskala kožo na njegovem gladko obritem in lepem obrazu, tresla se je od globoke čutne želje, da bi to naredila.

Očeta je spravila v posteljo, ga pokrila čez tolsto staro telo in se izmuznila iz hiše.

Na licu je začutil mokro ščemenje, odprl je oči in skoz boleče oteklino zagledal svojega bernardinca, kako ga liže po obrazu. Sijalo je jutranje sonce, iz tal se je v medlih mlečnatih valovih dvigovala megla. S težavo je obračal glavo, gledal je naokrog, ni se mogel spomniti, kaj se je zgodilo, potem je zastokal, "sosedu..." Povsod po telesu je čutil bolečino, premaknil je roko, zdrsela je po gosti kosmati tkanini, pogledal je dol po svojem telesu. Nekdo ga je ponoči pokrtil z deko, ni se ukvarjal z mislijo, kdo bi to lahko bil, nikogar ni poznal, ki bi to lahko storil zanj. Zgrabil je psa okrog vratu in se usedel, v rebrih je čutil pekočo bolečino, zakašljal je in izpljunil strdek krvi. Na cesti

je zagledal kup železja in ostanke gum, "nič ne bi ostalo od mene," je zamomljajal predse, "kakšen zob med makadamom, kakšen gumb med šavjem ob cesti." Njegovo telo je bila ena sama bolečina, vendar je vstal, iz trave pobral suho grčasto palico in zašepal po cesti. Noge so mu klecale, po nekaj korakih se je ustavil pred hlodi, ki so ležali čez cesto, oprl se je ob palico in skušal visoko dvigniti nogo, vendar ni šlo, zasukalo ga je, zvrnil se je čez hlode in z ramo trdo udaril ob les. Obležal je na hrbtu in srepel v jasno nebo, poznal je ta občutek nemoči, nekoč ga je v gorah med zimsko turno smuko odnesel plaz in ga zasul pod sabo, in čeprav se je v svojih mislih že predal, je po nekaj minutah v sebi začutil tako veliko željo po življenju, da se ji ni mogel upirati, in tako rekoč proti svojim načrtom se je izkopal iz snega ter se z zlomljeno nogo privlekel v dolino. Sonce ga je ščemelo v oči, čez nekaj časa je stopala oprl ob hlod, se prevrnil na trebuh in se zvalil na drugo stran skladovnice. Pobral se je, "ni še konec," je zamomljajal, "ni še konec," je ponovil in komaj stoječ na nogah oddrsal proti svojemu nekaj sto metrov oddaljenemu domu.

Ko je odklenil verigo in stopil skoz škripajoča velika lesena vrata svojega posestva, se je proti njemu zapodilo krdelo njegovih psov, pričakal jih je naslonjen na ograjo, skakali so nanj in ga zvrnili na tla, lizali so ga po strnjeni krvi in renčali, "popadli me bodo," je pomislil, "stepli se bodo za svojega gospodarja, raztrgali ga bodo v svoji slepi krvavi živalski ljubezni." Ni se jih bal, skoz režo oteklih vek je opazoval njihove krvave, lačne, naklonjene oči, pršenje njihove slin, lesketanje njihove dlake v jutranjem soncu. Izgovarjal je njihova imena in jih z roko prijemal za ostre zobe, "na tem svetu so zveste samo še živali," je pomislil v omotični in razboleli glavi, potem je ostro zažvižgal in trop psov se je usul proti hiši in se tam posedel po stopnicah. Pobral se je in oddrsal do hiše, vstopil je, iz hladilnika je vzel nekaj kosov surovega mesa in jih vrgel pred vrata. Ni imel več moči, da bi si šel v kopalnico pogledat potolčeni obraz, odvrlel se je do postelje, se zvrnil nanjo in se v trenutku pogreznil v spanec.

Popoldne ga je zbudilo divje pasje lajanje, hitro je vstal in zaječal od bolečine, oddrsal je proti oknu in zaslišal streljanje. Vedel je, odkod prihaja, zgrabil je puško in odprl okno. Bratje so stali v gozdčku za njegovo ogrado in električno žico in streljali na njegove pse, videl je, kako sta dva negibno ležala na tleh, dvignil je puško in začel streljati proti sosedom. Nikoli prej ni meril naravnost vanje, vseeno mu je bilo, kaj se bo zgodilo, če jih pobije, zaslišal je njihovo vpitje, nekdo od njih je kričal in se valjal po tleh. Vedel je, da je zadel, nameril je v človeka, ki je ležal na tleh, zdaj je bil lahka tarča, s prstom je napel petelina, potem je za hip obstal, v sebi je čutil sovraštvo, skoz nosnice je globoko vdihnil zrak in napenjajoča rebra so ga zbolela, počutil se je kot porcelan, preden se sesuje. Ustrelil je v zrak, v krošnje dreves, nihče od bratov si ni upal stopiti do ranjenca, ki je ječal in se držal za ramo.

Nad pokrajino je bila gosta napeta tišina, opazoval je, kako s sosedovega posestva proti meji teče mlada ženska, vedel je, da je to njihova sestra, dvakrat ali trikrat jo je srečal spodaj v mestecu, ko je z brati prišla po nakupih. Bila je lepo raščena, prsata, včasih, takoj po dvajsetem letu, je imel veselje s takšnimi ženskami. Zdaj ga je to minilo, že nekaj let ni imel nobene ženske in jih niti ni pogrešal. "To bi bilo lepo

maščevanje," je pomislil in spremljal žensko na muhi svoje puške, slišal je vpitje bratov, ki so ji hoteli preprečiti, da bi prišla do ranjenca, vendar je stekla do njega in se sklonila nadenj, roke so se mu tresle, zaprl je oči, predstavljal si je, da je pritisnil na petelina, predstavljal si je let naboja po toplem pomladnem zraku in droben curek krvi na čelu mlade ženske. Ne, ni mogel ustreliti, odprl je oči, videl je, kako ženska vleče brata proti gozdičku, zagledal je svoja ustreljena psa na polju, ustrelil je v zrak in odšel nazaj v posteljo.

Ranjenca so privlekli do hiše, stokal je in globoko dihal.

"Nekdo ga je zadel v ramo," je rekel najstarejši brat očetu, ki je na vozičku sedel pred vhomom v hišo.

"In kaj ste naredili z njim?" je rekel starec.

"Nič," je odvrnil najstarejši, "bili smo na planem, on pa se je skrival v hiši".

Starec je s palico zamahnil proti najstarejšemu sinu, vendar ga ni dosegel.

"Idioti, kdo mislite, da je bil, kaj?" je zasikal proti njim z glasom, ki se je na koncu pretrgal v piskajoče hropenje.

"On ni bil," je rekel nekdo, "včeraj je zgorel v avtu."

"Polili smo ga z bencinom in zažgali," je rekel nekdo.

"Danes sem odšel pogledat," je rekel nekdo, "nič ni ostalo tam, samo nekaj železja."

"Pretolkli smo ga do mrtvega in zažgali," je rekel nekdo, "vsi smo videli, da je mrtev."

"Včeraj ste rekli, da ga niste ubili," je zahropel starec.

"Ubili smo ga, oče," je rekel najstarejši.

"Ubili smo ga," je rekel nekdo.

"Niste ga ubili," je rekel starec tiho in grozeče. "Zdaj se bo začelo vse znova." Izpod deke, s katero je bil pokrit čez noge, je vzel pištolo, dvignil je tresočo roko in streljal proti sosednjemu posestvu, dokler mu ni zmanjkalo nabojev.

Ranjenca so odnesli v hišo, Klara je opazovala, kako so mu bratje poskušali vzeti iz rane kroglo. Pomislila je na soseda, žal ji je bilo, da ga je ponoči pokrila z deko, "povedati bi jim morala, da sem ga našla živega v jarku," je premišljevala, vendar si ni upala spregovoriti.

"V dolino ga bomo morali odpeljati," je rekel najstarejši.

"Kaj bomo rekli?," je vprašal nekdo.

"Nič," je rekel najstarejši, "nesreča pri lovu."

"Maščevali se bomo," je rekel nekdo.

"Ja, maščevali se bomo," je rekel nekdo.

"Zdaj ga bomo zares ubili," je rekel nekdo.

"Saj smo ga že ubili," je rekel nekdo.

"Ne, nismo ga ubili," je rekel nekdo. "On je bil v hiši, stari ima prav. Kdo drug bi bil lahko?"

"Nekaj dni bomo počakali, potem mu bomo zažgali hišo," je rekel nekdo.

"Ja," je rekel najstarejši, "zdaj je preveč. To bomo naredili."

Brata so naložili v kombi in odpeljali v dolino. Oče je srepele za njimi, z ustnicami je držal cigareto, njegov obraz je bil ves rumen od nikotina, že dolgo ni več z rokami držal cigarete, le prižgal jo je in potem držal med ustnicami, pepel se mu je osipal po jopi in odeji, iz kotičkov ust mu je polzela nikotinasta slina. Ni se mu smilil ranjeni sin, zanj so bili otroci tako kot živina del njegovega posestva, njegova lastnina.

"Vse sem sam naredil," je grgal noter vase, "vse sem sam kupil, oni pa zdaj čakajo, da bom crknil. Ne, ne bom jim privoščil tega, preživel jih bom," je rekel trmasto, "vse bom preživel." Glava mu je omahnila na prsi, hči ga je opazovala z mešanico strahu in usmiljenja, stopila je k njemu in mu iz ust vzela tleči cigaretni filter. Ni spal, vedel je, da je ona, "Klara je vse, kar imam," je rekel noter vase, v zaprtih očeh so se mu nabrale solze, "prodal bom zemljišča in ji zapustil denar," je mrmral in po licih mu je zdrsel solza, "v dolini naj si poišče moškega, takšnega, kakršen sem bil včasih jaz," zahlipal je, hlipal je s cvilečim dušečim glasom, iz hiše je prišla žena in ga vprašala, kaj je narobe, ne da bi dvignil pogled, je proti njej zagnal palico in neutolažljivo hlipal naprej.

Bratje so se zvečer vrnili brez ranjenca, obdržali so ga v bolnici. Oče jih je med večerjo mrko gledal, nihče si ni upal spregovoriti. Vase je vlival kozarce žganja, iz mrtvaško bledega obraza so srepele krvavo rdeče oči. Prostor pred očmi se mu je topil, vse je bilo težko valovanje zraka, po katerem so plavali kosi pohištva in obrazi, ki jih ni razložil. Z roko je zaokrožil pred svojo glavo, hotel je zbrisati podobe, ki jih je videl pred sabo, gmoto razpuščenih obrazov, ki so se prelivali drug čez drugega. Njihovo molčanje ga je spravljalo v bes, mislil je, da kriči nanje, oni pa ne odgovarjajo, vendar je bil v resnici tiho, le v glavi se mu je vse spremešalo, preteklost in sedanost, predstave in resničnost, oblike in praznina. "Jutri grem v Avstralijo," je na koncu pijan zagrgal, izpahnilo se mu je, z rokami se je odrinil od mize, voziček se je zapeljal proti steni, kovina je zvoneče udarila ob les, glava mu je sunkovito padla proti prsim, ko je z njo udaril ob polico. V temenu je čutil gomazenje tanke, ostre bolečine, kot bi mu kdo s šivanko napeljeval sukanec skoz glavo, pod lasiščem je čutil moko, toplo bolečino, zdelo se mu je, da mu je, da mu je možgane in oči zalila kri.

Zjutraj se oče ni več zbudil. Do kosila so ga pustili v postelji, ko ga je žena poskušala spraviti na voziček, je ugotovila, da je umrl. Šla je v kuhinjo in povedala drugim. Molčali so in jo otopelo gledali. Le hči je imela v očeh solze.

"Ti je povedal?" je potem vprašal najstarejši.

"Kaj?" je vprašala mama.

"Kam je zakopal zlato," je rekel najstarejši.

Gledala je prazne, napete, sovražne obraze svojih sinov. Ne, ni ji povedal.

"Povedal mi je. Ko se boste znebili soseda, vam bom pokazala," je rekla tiho in trmasto.

"Ja, on je kriv za njegovo smrt," je rekel najstarejši.

"Ja," je rekel nekdo, "zdaj nam ne ostane drugega."

"Ja," je rekel nekdo, "moramo ga ubiti."

"Jaz ga bom," je rekel nekdo.

"Ne, skupaj ga bomo," je rekel najstarejši.

"Ja, skupaj ga morate," je rekla mama. "To morate narediti za očeta."

Naslednji dan so očeta pokopali, dež je neutrudno lil z neba, umazani rjavkasti poti potoki so preplavljali poti.

"Zdaj boste ubogali mene," je rekel najstarejši brat, ko so se blatni vrnili v domačijo.

"Ne, dokler ga ne spravite s poti in ne izkopljete zlata, boste ubogali mene," je rekla mama.

"Ja, njo bomo ubogali," je rekel nekdo.

"Prav ima, njo bomo ubogali," so rekli še drugi.

Vse dneve je potem kdo od bratov skoz daljnogled gledal proti sosedovi hiši, nekaj dni ga ni bilo na spregled, domnevali so, da je odšel v dolino, da je pobegnil, vendar si niso upali prestopiti meje njegovega posestva, le od daleč so streljali proti njegovim psom. Nekega dne se je potem pojavil pred hišo, sključen je hodil naokrog, bil je ves šibek, več kot teden dni je preležal v postelji, le psom je enkrat na dan skoz okno vrgel hrano in zvečer je šel pomolst krave, da jim ni razneslo vimena. Njegov obraz je bil poln modrikastozelenkastih podplutb, rebra so ga še vedno bolela, dnevna svetloba ga je ščemela v oči. "Oditu bi moral v dolino po hrano," je pomislil, vendar se ni imel s čim odpeljati in bil je še prešibek, da bi lahko odjahal s konjem. Vedel je, da ga sosedje opazujejo, na sebi je čutil njihove sovražne motne oči, ni se jih bal, obžaloval je le, da ni mogel živeti drugače. Ni smel zapustiti posestva svojih staršev, čeprav je včasih pomislil, da bi vse skupaj prodal in se izselil, tega ni hotel narediti, preveč je bil navezan na svoje posestvo v naročju gor, na tiha grobova staršev na obronku gozda, na svobodo, zamejeno z nasiljem sosedov. Po vsem, kar se je zgodilo, ni smel popustiti, prepričan je bil, da so bratje krivi za očetovo smrt, maščeval se jim je tako, da ni popuščal. V pločevino njegovega poslopja je priletel naboj, ni se vznemiril, vedel je, da ga le izzivajo, da se ga ne upajo tako pokončati, da bodo ponovno poskušali uprizoriti kakšno majhno umazano nesrečo, kakšen požar ali padec s konja. V vedro si je nasul apna, počasi je stopil proti gozdičku, ki je razmejeval posestvi, ubita psa sta razpadala pod kožuhom in oddajala kužen smrad, roj mrčesa je krožil nad njima, posul ju je z apnom in izgovoril njuni imeni v njuna gluha, razpadajoča kosmata ušesa.

Opazovala ga je skoz daljnogled, njegov široki obraz je bil upadel, koža med močnimi ličnicami in brado je bila udrt, rame so bile sključene. Apneni prah je metal na psa kot sejalec zrnje v zemljo, toplo ji je bilo ob tem pogledu, zdaj ji ni bilo več žal, da ga je prišla tiste noči pokrit, po očetovi smrti je prvič pomislila, da bo nekoč zagotovo odšla z domačije, ta svet nenadoma ni bil več njen svet, bratje so se začeli pripraviti med sabo, skoraj vsak večer so popivali in mati jih je komaj še lahko brzerala. Zdelo se ji je tudi, da jo je najstarejši brat začel zalezovati kot žensko, in gnusila se ji je misel, da bi ji zares kaj naredil, raje bi se ubila, raje bi ga ubila.

Ponoči je v črno polivinilasto vrečo zložila nekaj kruha, sira in testenin in jih skrivoma odnesla do sosedove ograje. Zaslišal je lajež svojih psov, vzel je puško in stopil k oknu. Psi so nekaj časa divje lajali, potem so potihnili. Napeto je gledal v noč, preveril je, ali je vklopljeno stikalo za električno žico, prižgal je reflektor, ki je zaokrožil po posestvu; nikjer ni bilo videti nič nenavadnega, s puško v roki je odšel nazaj v posteljo.

Zjutraj je opazil, da ob ograji leži raztrgana črna plastična vreča. "Spet so vrgli strup," je pomislil. Pogledal je po posestvu, vendar se nobeden od njegovih psov ni zviljal od bolečin, kot običajno so z dvignjenimi repi pritekli proti njemu. Stopil je do vreče, s konico čevlja zbezal ven testenine, sir in ostanke kruha, potem stvari vzel v naročje in jih odnesel v hišo. Ni vedel, kaj to pomeni, "ne bodo me tako lahko," je rekel in hrano pometal v smeti.

Tudi naslednjo noč je ob približno enaki uri zaslišal divji pasji lajež, vzel je puško in se splazil k ograji, vendar tam ni bilo nikogar več, ob ograji je ležala le črna vreča, polna hrane. Odvlekel jo je v hišo in jo pustil v predsobi.

"Ponoči je nekdo odšel iz hiše," je zjutraj rekel najstarejši brat, ko so se z brati odpravljali v gozd.

"Jaz nisem bil," je rekel nekdo.

"Jaz tudi ne," je rekel nekdo.

"Nihče od nas ni bil," je rekel nekdo.

"Kdo pa je bil potem?" je rekel najstarejši brat.

"Mi ne vemo," je rekel nekdo.

Čez dan je že zmogel toliko moči, da se je s traktorjem odpravil na polje, v zraku je bilo napeto pričakovanje kot pred nevihto, ptiči so nizko letali in živina se je zadrževala ob hlevu. Vedel je, da ga opazujejo, v žepu je imel pištolo, ni se jih bal, nikogar se ni bal, sprijaznil se je s tem, da ga lahko vsak trenutek pokosi strel, toda ni hotel živeti v strahu, bilo je prepozno, da bi se predal. Komaj je dobro začel, je zrak razparal zamolkel grom, zdelo se mu je, da se bodo gore sesule in ga pokopale pod sabo, ulila se je nevihta, ki je po nekaj minutah tako nenadoma prenehala, kot se je začela. Do večera je delal na polju, telo ga je še vedno bolelo, vendar je čutil, da se je dobro zmazal, njegovo telo je bilo čvrsto, vajeno trdote in udarcev, bilo je močnejše od njega.

Ponoči je vzel puško, izklopil tok v električnih žicah in se odplazil do ograje. Izmaznil se je skož žice in se skril v gozdčku. V poslopjih sosedov je bila tema, skoraj uro dolgo je napeto strmel v negibno noč. Ko je že hotel oditi, je opazil, da se nekdo spušča po pobočju sosedovega posestva. Potajil se je, gledal je tihe, mehke korake mlade sosedice. Približala se je njegovi ograji, psi so začeli lajati, čez žice je vrgla vrečo in se obrnila. Iz rok je spustil puško, stopil ji je na pot. Prestrašila se je in hotela steči, vendar jo je prijel za roko. Kriknila je in se mu poskušala izviti. Ni je spustil, z drugo roko jo je prijel okrog pasu, upirala se je, zgrabila ga je za vrat in zvalila sta se na tla, v rebrih je čutil pekočo bolečino, valjala sta se po tleh, njeno polno, mehko telo je bilo močno, komaj ga je obvladal, s prsti ji je roke pritisnil ob zemljo, z razbolelim prsnim

košem jo je prikoval ob tla, z nogami ji je noge stisnil v primež. Sunkovito je dihala in ga nepremično gledala iz globokih oči, njene mokre ustnice so se lesketale na mesčevi svetlobi, njene mehke prsi so ga naredile mehkega. Hropla je divje in vdano, zaprla je oči, glavo je nagnila nazaj, iz ust je potisnila zaplato jezika. Počasi se ji je z usti spustil proti jeziku in se ga dotaknil z ustnicami, s tihim poklanjem poljubov ji je šel čez obraz, bila je mehka in voljna, prepuščala mu je svoje toplo telo, sovražila in ljubila je moškega nad sabo, ni se mu hotela upirati, s kratkimi visokimi zvoki je prekinjala tišino, ko jo je slačil. Psi ob ograji so divje lajali na njuno tesno borbo, na njuno hropenje, na njuni koži se je pod medlo mesčevo svetlobo nabiral pot.

V tople pomladno noč je najprej zadonel en strel, potem so začeli z različnih strani pokati strelji. Drevesa so nenadoma silovito vztrepetala, ozračje se je napolnilo z gostim vrtečim šelestenjem listja, iz zemlje je prhnil vonj razpadajočih živali in splenelih korenin, zvezde so se razpotegnile v ogromne prelivajoče rumenkaste preproge. Drsel je po lijaku bele svetlobe, ki je vase srkala njegovo telo. Čutil je, kako močno ga objema, videl je nasmeh na njenih ustnicah, po zraku je trzajoče zabrnela tenka struna življenja, negibna sta obležala v mlaki krvi.

(Zgodba je iz knjige *Moški nad prepadom*, ki izide spomladi 1994 pri založbi Mihelač)